

Sygn. akt I AGa 102/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 kwietnia 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Dariusz Małkiński
Protokolant	:	Łukasz Patejuk

po rozpoznaniu w dniu 7 kwietnia 2022 r. w Białymstoku na rozprawie
sprawy z powództwa (...) sp. z o.o. w likwidacji w B. działającej na rzecz (...) sp. z o.o. w A.
przeciwko Z. A.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku

z dnia 26 kwietnia 2021 r. sygn. akt VII GC 149/17

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- a) **w punkcie I oddala powództwo;**
- b) **w punkcie II zasądza od powoda na rzecz pozwanego 10.817 (dziesięć tysięcy osiemset siedemnaście) zł tytułem zwrotu kosztów procesu;**
- c) **uchyla punkty III i IV;**

2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego 8.100 (osiem tysięcy sto) zł tytułem zwrotu kosztów procesu odwoławczego;

3. odstępuje od obciążania powoda kosztami sądowymi.

(...)

UZASADNIENIE

Powód, wierzyciel egzekwujący: (...) w B., działający na rzecz dłużnika egzekwowanego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w A., w pozwie skierowanym przeciwko Z. A., prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą (...) domagał się zapłaty kwoty 724.000,14 zł, na którą składała się: należność główna w kwocie 305.000 zł, odsetki ustawowe i za opóźnienie od dnia 20 sierpnia 2005 r. do dnia 5 czerwca 2017 r. w kwocie 411.800,14 zł oraz koszty

zastępstwa procesowego w kwocie 7.200 zł. Powód domagał się także zapłaty dalszych odsetek za opóźnienie od kwoty 724.000,14 zł od dnia 6 czerwca 2017 r. do dnia zapłaty.

W odpowiedzi na pozew pozwany wnosił o odrzucenie pozwu, ewentualnie o oddalenie powództwa na koszt powoda.

Wyrokiem z dnia 24 kwietnia 2021 r., zapadłym w sprawie o sygn. akt: VII GC 149/17, Sąd Okręgowy w Białymstoku uwzględnił powództwo i rozstrzygnął o kosztach.

Orzeczenie to oparto o następujące ustalenia faktyczne i ocenę prawną.

Wyrokiem zaocznym z dnia 21 maja 2010 roku Sąd Okręgowy w Białymstoku, w sprawie o sygnaturze akt: VII GC 27/10, zasądził od pozwanego (...) sp. z o.o. w A. na rzecz powoda (...) sp. z o.o. w likwidacji w B. kwotę 305.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 20 sierpnia 2005 roku do dnia zapłaty. Ponadto zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 7.200 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego, nadając orzeczeniu rygor natychmiastowej wykonalności. W dniu 14 listopada 2013 roku Sąd Okręgowy w Białymstoku nadał wskazanemu wyżej wyrokowi klauzulę wykonalności, w której stwierdził, że uprawnia on do prowadzenia egzekucji wobec dłużnika, z wierzytelności przysługującej mu od (...) w W..

W oparciu o powyższy tytuł wykonawczy powód wszczął postępowanie egzekucyjne przeciwko dłużnikowi: (...) sp. z o.o. w A. przed Komornikiem Sądowym przy Sądzie Rejonowym w (...) B. W. (sygn. akt BW Km 251/13). W dniu 27 listopada 2013 roku organ egzekucyjny zajął wierzytelności dłużnika należne mu od (...) w W. jako dłużnika wierzytelności z tytułu niezapłaconego podatku od nieruchomości wraz z opłatą za użytkowanie wieczyste gruntu za lata 2010-2013, w zw. z § 4.6. umowy dzierżawy z dnia 5 marca 2010 roku oraz z tytułu otrzymanych nieodpłatnych świadczeń od dłużnika w wysokości od dnia zawarcia umowy do chwili obecnej w wysokości nie mniejsze niż 2.269.897,35 zł według protokołu opisu i oszacowania nieruchomości dłużnika z dnia 19 maja 2013 roku, sporządzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w (...) S. P. w sprawie sygn. akt: SP Km 1200/11.

(...) sp. z o.o. w dniu 5 marca 2010 roku zawarł z pozwanym umowę dzierżawy nieruchomości w postaci działki gruntowej nr geod. (...) o powierzchni 4,9812 ha, położonej w A., zabudowanej budynkiem noclegowym, socjalnym, gastronomicznym, studnią głębinową, osadnikami ścieków, przystanią wodną. Za korzystanie z przedmiotu dzierżawy dzierżawca zobowiązał się do zapłaty czynszu dzierżawnego w kwocie 5.000 zł netto miesięcznie począwszy od 1 czerwca 2010 r.

W pkt. 4.6 umowy strony postanowiły, że dzierżawca ponosi wszelkie koszty związane z przedmiotem dzierżawy, w tym koszty rocznego przeglądu technicznego budynku. Od dnia zawarcia niniejszej umowy dzierżawca obowiązany jest do pokrywania wszelkich podatków, kosztów użytkowania wieczystego i innych związanych z dzierżawionym przedsiębiorstwem. Natomiast postanowienie 4.7. umowy stanowiło, że decyzję o wysokości podatku od nieruchomości, jak i opłaty rocznej wydzierżawiający zobowiązany jest przedstawić dzierżawcy. Umowa została zawarta do dnia 5 marca 2025 r.

W dniach: 14 sierpnia 2013 roku oraz 2 października 2013 roku powód wzywał pozwanego do uiszczenia na jego rzecz zaległości, wynikającej z wyroku z dnia 21 maja 2010 roku w związku z zajęciem wierzytelności przysługującej (...) sp. z o.o. w A. wobec pozwanego z tytułu czynszu dzierżawnego i bezpodstawnego wzbogacenia. W odpowiedzi na te żądania trzeciodłużnik wskazał, że nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania spółki (...) i brak jest podstaw do domagania się od niego jakichkolwiek świadczeń pieniężnych.

W dniu 21 lutego 2014 roku (...) sp. z o.o. w likwidacji w B. poinformowała Z. A., że na podstawie art. 902 k.p.c. w zw. z art. 887 § 1 k.p.c. wstąpiła w prawa (...) sp. z o.o. w A. i obciążyła pozwanego notą w wysokości 723.634,84 zł tytułem niezapłaconego podatku od nieruchomości za lata 2010-2013, do czego zobowiązywała umowa dzierżawy z dnia 5 marca 2010 r.

Pismem z dnia 21 września 2017 roku Starostwo Powiatowe w A. poinformowało tut. Sąd, iż (...) sp. z o.o. zalega z opłatą należności z tytułu wieczystego użytkowania gruntów na ogólną kwotę 337.726,53 zł. Kwota zaległości od dnia 5 marca 2010 r. to 157.970,91 zł. Zaległości powodowa spółka posiada także względem Miasta A. z tytułu podatku od nieruchomości w kwocie przekraczającej 1.700.000 zł.

Pismem z dnia 13 września 2016 roku pozwany wezwał powoda do zapłaty kwoty 3.000.000 zł tytułem częściowego rozliczenia części nakładów dokonanych na przedmiot dzierżawy. Z kolei w piśmie z dnia 30 września 2016 roku kwota 3.000.000 zł, o której mowa powyżej, została potrącona przez pozwanego z nieprzedawnionymi wierzytelnościami, wynikającymi z umowy dzierżawy wraz z należnościami ubocznymi, w szczególności z wierzytelnościami o zapłatę czynszu dzierżawy oraz roszczeń odszkodowawczych dotyczących szkód.

Biegły sądowy A. T. sporządził operat szacunkowy wieczystego użytkowania nieruchomości w postaci działki gruntowej nr geod. (...) o powierzchni 4,9812 ha oraz prawa własności budynków, wchodzących w skład (...) oraz prawa własności budynków pomocniczych. Zgodnie z opinią wartość ww. to 10.463.082 zł.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

W pierwszym rzędzie Sąd ten odwołał się do art. 887 § 1 k.p.c. w zw. z art. 902 k.p.c. i wskazał, że w sprawie niniejszej powód (...) sp. z o.o. w likwidacji nie dochodził własnych praw, lecz realizował roszczenia, jakie przysługują dłużnikowi egzekwowanemu tj. (...) sp. z o.o. przeciwko poddłużnikowi, tj. Z. A. z tytułu niezapłaconego podatku od nieruchomości wraz z opłatą za użytkowanie wieczyste gruntu za lata 2010-2013 w zw. z § 4.6. umowy dzierżawy z dnia 5 marca 2010 r. oraz z tytułu otrzymanych nieodpłatnych świadczeń od dłużnika w wysokości od dnia zawarcia umowy do chwili obecnej w wysokości nie mniejszej niż 2.269.897,35 zł.

Oceniając kolejno twierdzenia strony pozwanej odnośnie nieistnienia ww. wierzytelności oraz uprzedniego poddania pod rozagę Sądu Rejonowego w Białymstoku, w sprawie o sygn. akt: I C 3091/14, przedmiotu niniejszego sporu, Sąd I instancji zauważył, że stan faktyczny niniejszej sprawy był już co prawda przedmiotem rozważań w sprawie prowadzonej pod sygn. akt I C 3091/14, tym niemniej w tamtym postępowaniu po stronie powodowej występował W. Z., działający na rzecz (...) sp. z o.o., podczas gdy w analizowanej sprawie powodem jest (...) sp. z o.o. w likwidacji. Zarzut powagi rzeczy osądzonej był zatem chybiony.

Za zasługujące na uwzględnienie Sąd ten uznał natomiast żądanie powoda zapłaty z tytułu niezapłaconego przez pozwanego Z. A. podatku od nieruchomości wraz z opłatą za użytkowanie wieczyste gruntu za lata 2010-2013, w zw. z § 4.6. umowy dzierżawy z dnia 5 marca 2010 roku Wskazał, że brak uiszczenia opłat za użytkowanie wieczyste oraz podatku od nieruchomości stanowił niewykonanie zobowiązania umownego (art. 471 k.c.), przy czym w sprawie brak było podstaw do przyjęcia, że strony nie mogły w drodze umowy ustalić, iż oprócz czynszu dzierżawca będzie obowiązany uiszczać podatki i inne ciężary związane z własnością lub z posiadaniem przedmiotu dzierżawy. Takie uprawnienie wprost wynika z treści art. 702 k.c. Zdaniem Sądu Okręgowego, pozwany w umowie dzierżawy z dnia 5 marca 2010 r. zaciągnął – w ramach swobody umów – zobowiązanie dotyczące regulowania zobowiązań podatkowych. Nie realizując wymagalnego zobowiązania z umowy dzierżawy spowodował on zaś pozostającą w adekwatnym związku przyczynowym szkodę w majątku dłużnika egzekwowanego (art. 361 § 1 k.c.). Przy czym, szkoda określona wartością dochodzonej pozwem kwoty, znajduje potwierdzenie m.in. w treści pisma z dnia 21 września 2017 r. Starostwa Powiatowego w A. oraz pisma Burmistrza Miasta A..

Za nieuzasadnione Sąd I instancji uznał natomiast roszczenie powoda z tytułu otrzymanych nieodpłatnych świadczeń od dłużnika od dnia zawarcia umowy do chwili obecnej w wysokości nie mniejszej niż 2.269.897,35 zł, podnosząc, że powód nie podolał inicjatywie dowodowej w tej mierze (art. 6 k.c.).

Jako niezasadny ocenił także podniesiony przez pozwanego zarzut potrącenia, przysługującej mu wobec powoda wierzytelności w kwocie 3.000.000 zł z tytułu wykonanego na przedmiotowym obiekcie remontu. Odwołując się do

zeznań przesłuchanych w sprawie świadków oraz treści złożonych opinii biegłych sądowych, Sąd Okręgowy wywiódł, że brak było dowodów, pozwalających na ustalenie zakresu wykonanych przez pozwanego prac oraz ich wartości.

Akceptacji Sądu Okręgowego nie znalazł także podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczeń powoda. Sąd ten stwierdził bowiem, że trzyletni termin przedawnienia z art. 118 k.c. został przerwany (art. 123 § 1 pkt 1 k.c.) wobec tego, że powód, w celu dochodzenia roszczenia przysługującego spółce (...) od pozwanego, wystąpił do Sądu Okręgowego o wydanie mu klauzuli wykonalności uprawniającej do prowadzenia egzekucji wobec dłużnika z wierzytelności przysługującej dłużnikowi od (...)w W., a którą uzyskał w dniu 14 listopada 2013 roku. W tej dacie, zdaniem Sądu I instancji, doszło do przerwania biegu terminu przedawnienia w zakresie odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego za zobowiązania związane z przedmiotowymi opłatami. Ponadto Sąd Okręgowy akcentował, że powód wszczął postępowanie egzekucyjne o sygn. akt: BW Km 251/13, w którym w dniu 27 listopada 2013 roku zajęta została wierzytelność dłużnika (...) sp. z o.o., należna mu od (...)w W., jako dłużnika wierzytelności z tytułu niezapłaconego podatku od nieruchomości wraz z opłatą za wieczyste użytkowanie gruntu za lata 2010 – 2013 w zw. z § 4.6. umowy dzierżawy z dnia 5 marca 2010 roku. Pozwany odebrał zawiadomienie o powyższym w dniu 29 listopada 2013 roku. Stosownie zaś do art. 124 § 2 k.c. w razie przerwania przedawnienia przez czynność w postępowaniu przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedawnienie nie biegnie na nowo dopóty, dopóki postępowanie nie zostanie zakończone. Z akt komorniczych o sygn. akt: BW Km 251/13 wynika, że postępowanie zostało zawieszona w dniu 30 czerwca 2014 r. Sąd Okręgowy zauważył, że nie jest to co prawda zakończenie postępowania, niemniej jest to ostatnia czynność podjęta w tej sprawie przez organ egzekucyjny. Pozew w przedmiotowej sprawie został natomiast wniesiony w dniu 5 czerwca 2017 roku, a zatem przed upływem trzyletniego terminu.

Końcowo Sąd I instancji podkreślił, że ewentualne wątpliwości dotyczące terminu przedawnienia mogłyby powstać w odniesieniu do roszczenia o zapłatę zaległych opłat z 2010 roku, gdyż pozwany nie wskazał początkowej daty biegu terminu przedawnienia, co nie pozwalało na ustalenie od kiedy roszczenie stało się wymagalne. Sąd ten odwołał się w tej mierze do wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 22 grudnia 2015 roku, sygn. akt: II Ca 1001/15, w którym wskazano, że w odniesieniu do opłaty za użytkowanie wieczyste art. 71 ust. 4 ustawy O gospodarce nieruchomościami określa terminy wnoszenia opłaty rocznej do dnia 31 marca każdego roku, z góry za dany rok. Co do zasady możliwe jest jednak określenie innego terminu płatności na wniosek użytkownika wieczystego, przy czym wniosek ten musi być złożony przed 31 marca, najpóźniej 14 dni wcześniej. Pozwany nie wskazał jednak czy (...) sp. z o.o. wystąpiła z takim wnioskiem. Ponadto, przy przyjęciu początku daty biegu terminu przedawnienia od początku 2010 r., po doliczeniu do tej daty 3 lat, w ocenie Sądu I instancji, należałoby przyjąć, że z początkiem 2013 roku przedawnieniu uległoby jedynie odszkodowanie za nieuiszczenie opłaty za rok 2010. Pozwany nie wykazał jednak jaka kwota opłaty należna była za wskazany rok.

Kierując się powyższymi względami, Sąd Okręgowy uwzględnił roszczenie powoda w kwocie 724.000,14 zł.

O odsetkach orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c., a o kosztach postępowania rozstrzygnął w oparciu o art. art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku O kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Apelację od tego wyroku wywiódł pozwany, który zaskarżył go w całości i zarzucił Sądowi Okręgowemu:

1) naruszenie art. 118 k.c. w zw. z art. 455 k.c. poprzez ustalenie, że nie doszło do przedawnienia roszczenia z tytułu miesięcznych rat czynszu dzierżawnego, których wymagalność została określona w § 4.1 i § 4.4 umowy dzierżawy z dnia 5 marca 2010 roku jako termin ściśle określony, tj. obowiązek zapłaty z góry za dany miesiąc w terminie do 15 każdego miesiąca za bieżący miesiąc, skutkiem czego Sąd zaniechał ustalenia terminu wymagalności roszczenia powoda/ (...) sp. z o.o. przeciwko Z. A. jako daty, w której świadczenie powinno być spełnione, co doprowadziło do nieustalenia początku terminu przedawnienia roszczenia oddzielnie za każdy miesiąc powinności uiszczenia opłat za czynsz,

2) naruszenie art. 118 k.c. w zw. z art. 120 § 1 k.c., art. 455 k.c. i art. 71 ust. 4 ustawy O gospodarce nieruchomościami poprzez ustalenie, że nie doszło do przedawnienia roszczenia za nieodpłatne świadczenia (niezapłacone opłaty za

użytkowanie wieczyste), których wymagalność była uzależniona od wezwania do zapłaty przez powoda w terminie najwcześniej z możliwych, skutkiem czego Sąd zaniechał ustalenia terminów płatności/wymagalności opłaty za użytkowanie wieczyste, określonych jako obowiązek zapłaty z góry za dany rok określony w § 4.6 umowy dzierżawy z dnia 5 marca 2010 roku, w terminie do 31 marca każdego roku, co doprowadziło do nieustalenia terminu przedawnienia roszczenia oddzielnie za każdy rok powinności uiszczenia należności opłaty za użytkowanie wieczyste,

3) naruszenie art. 118 k.c. w zw. z art. 120 § 1 k.c., art. 455 k.c. i art. 6 ust. 7 ustawy O podatkach i opłatach lokalnych poprzez ustalenie, że nie doszło do przedawnienia; pominięcie roszczenia za nieodpłatne świadczenia (niezapłacony podatek od nieruchomości), których wymagalność była uzależniona od wezwania do zapłaty przez powoda w terminie najwcześniej z możliwych, skutkiem czego sąd zaniechał ustalenia terminów płatności/wymagalności za nieodpłatne świadczenie w postaci niezapłacenia poszczególnych rat za podatek od nieruchomości określony w § 4.6 umowy dzierżawy z dnia 5 marca 2010 roku, a który staje się wymagalny w ratach kwartalnych do 15 marca, do 15 maja, do 15 września, do 15 listopada, a związku z tym roszczenie powoda/ (...) sp. z o.o. przeciwko Z. A. powstało z momentem, w którym najwcześniej dłużnik mógł zostać wezwany do zapłaty w związku z wymagalnością roszczenia, a więc odpowiednio z dniem 16 marca, 16 maja, 16 września, 16 listopada każdego roku,

4) naruszenie art. 118 k.c. w zw. z art. 123 § 1 pkt 1 k.c. oraz art. 124 § 1 i 2 k.c. poprzez przyjęcie, że uzyskanie klauzuli wykonalności w dniu 14 listopada 2013 roku (wyrok zaoczny Sądu Okręgowego w Białymstoku w sprawie o sygn. akt: VII GC 27/10), uprawniającej do zajęcia wierzytelności trzeciodłużnika ((...)w W.) od wierzyciela (...) sp. z o.o., jest czynnością zmierzającą bezpośrednio w celu dochodzenia, zaspokojenia, zabezpieczenia roszczenia między tymi samymi stronami, zmierzającą do przerwania biegu przedawnienia wymagalności wierzytelności objętej zajęciem, podczas gdy w sprawie niniejszej i w postępowaniu klauzulowym nie ma tożsamości stron,

5) naruszenie art. 118 k.c. w zw. z art. 123 § 1 pkt 1 k.c. oraz art. 124 § 1 i 2 k.c. poprzez przyjęcie, że zajęcie wierzytelności trzeciodłużnika poprzez odebranie zawiadomienia o zajęciu w dniu 27 listopada 2013 roku jest czynnością zmierzającą bezpośrednio w celu dochodzenia, zaspokojenia i zabezpieczenia roszczenia między tymi samymi stronami do przerwania biegu przedawnienia wymagalności wierzytelności objętej zajęciem, podczas gdy w sprawie niniejszej i w postępowaniu klauzulowym nie ma tożsamości stron,

6) naruszenie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. przez zaniechanie odrzucenia pozwu i ustaleń wskazanych przez Sąd Apelacyjny w postanowieniu z dnia 26 kwietnia 2018 r. w sprawie o sygnaturze I A Gz 79/18,

7) naruszenie art. 887 § 1 w zw. z art. 902 k.p.c. w zw. z art. 123 § 1 pkt 1 k.c. oraz art. 124 § 1 i 2 k.c. poprzez przyjęcie, że uzyskanie klauzuli wykonalności w dniu 14 listopada 2013 roku (wyrok zaoczny Sądu Okręgowego w Białymstoku w sprawie o sygn. akt: VII GC 27/10), uprawniającej do zajęcia wierzytelności trzeciodłużnika przysługującej wierzycielowi (...) sp. z o.o. jest czynnością zmierzającą bezpośrednio w celu dochodzenia, zaspokojenia, zabezpieczenia roszczenia między tymi samymi stronami, w związku z czym dochodzi do przerwania biegu przedawnienia wymagalności wierzytelności objętej zajęciem, mimo że w niniejszej sprawie i w postępowaniu klauzulowym nie ma tożsamości stron,

8) naruszenie art. 887 § 1 w zw. z art. 902 k.p.c. w zw. z art. 123 § 1 pkt 1 k.c. oraz art. 124 § 1 i 2 k.c. poprzez przyjęcie, że zajęcie wierzytelności trzeciodłużnika jest czynnością zmierzającą bezpośrednio w celu dochodzenia, zaspokojenia i zabezpieczenia roszczenia między tymi samymi stronami wobec czego dochodzi do przerwy w biegu przedawnienia wymagalności wierzytelności objętej zajęciem, podczas gdy w sprawie przedmiotowej i w postępowaniu klauzulowym nie ma tożsamości stron,

9) naruszenie art. 235 § 1 pkt 3 i 5 k.p.c. w zw. z art. 233 k.p.c. oraz art. 227 k.p.c. w zw. z art. 278 k.p.c. i art. 286 k.p.c. poprzez ich niezastosowanie i oddalenie wniosków dowodowych pozwanego o dopuszczenie dowodów: z dokumentacji projektowej budowlanej, spisu z natury oraz uzupełniającej opinii innych biegłych w związku z niewyjaśnieniem powodów tak dużej różnicy w szacunku szkody rzeczywistej spowodowanej zmianą planistyczną, co

doprowadziło do zaniechania ustalenia ilości i wartości robót wykonanych na obiekcie powoda, które pozwany potrącił z roszczeniem powoda objętym pozwem,

10) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 oraz art. 286 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie swobodnej oceny dowodów, w szczególności poprzez niewłaściwą ocenę opinii biegłych A. M., A. S., K. B. i oparcie rozstrzygnięcia na tej opinii, mimo że została sformułowana w sposób niedopuszczalny poprzez zawarcie w niej wykładni przepisów prawa określających niezasadność powództwa, ustalenie faktów i subsumcję normy prawnej i stanu faktycznego, a więc czynności procesowe zarezerwowane jedynie dla Sądu z przesłuchania strony pozwanej przeciwko i ponad osnowę dokumentu prywatnego, mimo że nie pozostawały w sprawie niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy,

11) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 327⁽¹⁾ k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów oraz sprzeczność istotnych ustaleń z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, poprzez nie odniesienie się w uzasadnieniu wyroku do faktów wynikających z zeznań świadków, którzy w sposób bezsporny stwierdzili, że pozwany wykonywał szereg prac po tym jak przejął (...) do użytkowania, jak również nie uwzględnienie faktu, iż pozwany czynił na rzecz hotelu nakłady ze względu na nieprzeprowadzenie dowodów zawnioskowanych przez pozwanego z projektów budowlanych, znajdujących się w zasobach Starostwa w A., co dodatkowo uniemożliwiło sporządzenie opinii przez biegłych,

12) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie zeznań świadków, z których wynika jakie roboty były wykonywane i w tym zakresie niezobowiązanie biegłych do przeprowadzenia wyliczeń ilości oraz wartości robót,

13) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez nieokreślenie w uzasadnieniu wyroku za jaki okres zasądzone należy powodowi czynsz oraz nieuiszczony podatek od nieruchomości i za użytkowanie wieczyste, mimo że od przedmiotowego ustalenia uzależnione jest określenie wymagalności roszczenia i terminu przedawnienia nienależnych świadczeń,

14) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie pisma powoda (...) sp. z o. o. z dnia 16 września 2010 roku o wyrażeniu zgody na przeprowadzenie prac remontowych przez pozwanego,

15) błędy w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę wyroku poprzez:

a) nieustalenie, zgodnie z zaleceniem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku, określonym w postanowieniu z dnia 26 kwietnia 2018r. w sprawie o sygnaturze akt: I A Gz 79/18, tożsamości stron, roszczenia i okoliczności faktycznych z uwagi na sprawę wcześniej prawomocnie osądzoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 6 maja 2015 r., sygn. akt I C 3091/14,

b) nieustalenie ilości i wartości robót wykonanych w (...) w A., nie przeprowadzając dowodów zawnioskowanych przez pozwanego,

c) błędne ustalenie, że pomiędzy stronami w sprawie o nadanie klauzuli wykonalności i przy zajęciu wierzytelności przez komornika sądowego zachodzi tożsamość stron określona w art. 123 k.c.,

d) nieustalenie daty od jakiej należy liczyć wymagalność roszczenia o zapłatę rat czynszu dzierżawnego, nieodpłatnych świadczeń za nieuiszczony podatek od nieruchomości i opłatę za użytkowanie wieczyste,

e) zaniechanie ustalenia terminu wymagalności ww. roszczeń.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty pozwany wniósł o zmianę wyroku poprzez oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego oraz kosztów sądowych za obie instancje, według norm przepisanych.

Pozwany wniósł nadto o przeprowadzenie dowodów z: uzupełniającej opinii z zakresu budownictwa, spraw sanitarnych, elektrycznych A. M., A. S. i K. B. w celu ustalenia rodzaju, ilości i wartości robót wykonanych przez powoda w obiekcie H. D. w A., dokumentów urzędowych z dokumentacji budowlanej projektowej, będącej

załącznikami do decyzji o pozwoleniu na budowę dotyczących (...) po ich wcześniejszym zażądaniu od Starostwa w A. oraz spisu z natury (w drodze oględzin) robót wykonanych, a określonych w zeznaniach świadków i strony pozwanej.

W odpowiedzi na apelację pozwanego, powód wniósł o jej odrzucenie z uwagi na niedopuszczalność; ewentualnie domagał się oddalenia tej apelacji na koszt pozwanego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja strony pozwanej okazała się uzasadniona.

Przed wyjaśnieniem przyczyn, które legły u podstaw takiej konkluzji, podnieść należy, że oczekiwanego przez stronę powodową rezultatu nie mógł odnieść wywód zaprezentowany w złożonej przez nią odpowiedzi na apelację pozwanego, przy pomocy którego powód – jak się wydaje – dążył do odwrócenia skutków wydanego przez tut. Sąd Apelacyjny w dniu 13 października 2021 roku postanowienia o zwolnieniu pozwanego z opłaty sądowej od apelacji. Przy czym, wywód ten motywowany był niewłaściwą formą przedłożonego przez apelującego oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania, co – zdaniem powoda – miało uniemożliwiać procedowanie zgłoszonego przez jego przeciwnika procesowego wniosku o zwolnienie z obowiązku poniesienia wspomnianej opłaty.

Ustosunkowując się do tych twierdzeń wskazać trzeba, że jakkolwiek apelacja strony pozwanej dotknięta była brakiem formalnym w postaci opatrzenia jej jedynie parafą, nie zaś pełnym podpisem autora przedmiotowego środka odwoławczego, uwadze powodowej Spółki uszło jednak, że ów brak został przez pozwanego należycie uzupełniony. W konsekwencji, wbrew temu co sugeruje strona powodowa, Sąd Apelacyjny był władny rozpoznać przedmiotowy wniosek skarżącego i udzielić mu żądanego zwolnienia od kosztów sądowych. Skutki tych wszystkich działań mają zaś charakter ostateczny i nie podlegają korekcie. Stąd też postulat strony powodowej o odrzucenie apelacji pozwanego, z uwagi na jej rzekomą niedopuszczalność, nie mógł zyskać akceptacji Sądu Odwoławczego.

Przechodząc do oceny zarzutów zaprezentowanych w apelacji strony pozwanej w pierwszym rzędzie wskazać należy, że Sąd I instancji zasadniczo poczynił trafne ustalenia faktyczne, znajdujące oparcie w zebranych w niniejszej sprawie, dość obszernym, materiale dowodowym. Dlatego też Sąd Apelacyjny ustalenia te przyjął również za podstawę własnego rozstrzygnięcia, rezygnując jednocześnie z ich ponownego, szczegółowego przytaczania. Mimo jednak dokonania niewadliwych ustaleń faktycznych i przywołania właściwych przepisów prawa, Sąd ten błędnie rozstrzygnął, uwzględniając zgłoszone w sprawie roszczenie, dochodzone na rzecz dłużnika egzekwowanego (...) sp. z o.o. w A. przez (...) sp. z o.o. w likwidacji na zasadzie art. 887 k.p.c. w zw. z art. 902 k.p.c. W ocenie Sądu Apelacyjnego, skuteczny okazał się bowiem podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia tego roszczenia (wyartykułowany też w kilku punktach jego apelacji).

Odnotowania w tym miejscu wymaga, że w sprawie niniejszej zastosowanie znajdował przepis art. 118 k.c. w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 13 kwietnia 2018 roku O zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 1104), a to z uwagi na brzmienie art. 5 tej ustawy. Jednocześnie zauważyć należy, że z uwagi na zakwalifikowanie ujętego w pozwie roszczenia do kategorii roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, w sprawie obowiązywał trzyletni termin przedawnienia. Okoliczność ta nie stanowiła zresztą źródła sporu. Na gruncie apelacji sporna pozostawała natomiast kwestia tego, od kiedy winien być liczony początek biegu terminu przedawnienia tegoż roszczenia o zapłatę nieopłaconego podatku od nieruchomości w postaci działki gruntowej nr geod. (...) o powierzchni 4,9812 ha, położonej w A. wraz z opłatą za użytkowanie wieczyste tego gruntu za lata 2010-2013, w związku z § 4.6. umowy dzierżawy z dnia 5 marca 2010 roku, zawartej przez dłużnika egzekwowanego (tj. (...) sp. z o.o.) z pozwanym Z. A., prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą (...)Z. A..

Rozstrzygając tę kwestię, odwołać się należy do art. 120 k.c., wprowadzającego ogólną regułę ustalania początku biegu terminu przedawnienia. I tak, przepis ten w § 1 przewiduje, że bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Jeśli jednak wymagalność roszczenia zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego, bieg terminu rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie. Jak podnosi się przy tym w orzecznictwie i doktrynie, przepis ten

nie utożsamia początku biegu terminu przedawnienia z dniem podjęcia „określonej czynności przez uprawnionego”. Ustawodawca oderwał bowiem fakt samego wezwania, o jakim mowa w art. 455 k.c., od początku biegu terminu przedawnienia, łącząc początek biegu tego terminu z dniem, w którym wierzyciel mógł, w obiektywnie możliwym najwcześniejszym terminie, tego dokonać. Powiązanie początku biegu terminu przedawnienia z samym wezwaniem wierzyciela do jego spełnienia prowadziłoby do nieakceptowanego stanu decydowania przez wierzyciela o tym, kiedy jego roszczenie ulegnie przedawnieniu, a więc stanowiłoby obejście zakazów przewidzianych w art. 119 k.c. Ustalenie momentu, w którym uprawniony (wierzyciel) mógłby najwcześniej podjąć wzmiankowaną czynność należy natomiast dokonać *in casu*, analizując konkretny stan faktyczny, w jakim znalazł się wierzyciel (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2016 r., III CSK 131/15, Lex nr 2009507 oraz Kodeks cywilny. Komentarz. Tom I. Część ogólna, wyd. II pod red. A. Kidyby, dostęp Lex).

Przekładając powyższe uwagi na grunt analizowanej sprawy, zauważyć trzeba, że w objętej niniejszym sporem umowie dzierżawy z dnia 5 marca 2010 roku, strony tej umowy ustaliły, że dzierżawca (a więc Z. A., prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą (...)Z. A.) zobowiązany był do ponoszenia wszelkich kosztów związanych z przedmiotem dzierżawy, w tym kosztów rocznego przeglądu technicznego budynku, a od dnia zawarcia tej umowy – również do pokrywania wszelkich podatków, kosztów użytkowania wieczystego i innych, związanych z dzierżawionym przedsiębiorstwem (por. pkt 4.6 powyższej umowy, k. 27 akt sprawy o sygn.: VII GC 164/14). Przy czym, w istocie bezspornym było, że pozwany z obowiązku tego się nie wywiązał. Nie regulował bowiem tak opłat za użytkowanie wieczyste wskazanej wyżej nieruchomości (a więc również tych rat, które zapadały w latach 2010-2013), jak i podatku od tej nieruchomości. Sporu zasadniczo nie budziło również i to, że termin spełnienia tych świadczeń nie został oznaczony w przedmiotowej umowie. Zwraca jednak uwagę, że zgodnie z treścią art. 6 ust. 7 zd. 2 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 roku O podatkach i opłatach lokalnych (Dz.U. 1991 Nr 9, poz. 31 z późn. zm.), kwoty podatku od nieruchomości za rok podatkowy od osób fizycznych – co do zasady – winny być uiszczane w ratach proporcjonalnych, do czasu trwania obowiązku podatkowego, w terminach do dnia: 15.03., 15.05., 15.09. i 15.11. danego roku podatkowego Wyjątek od tej reguły ustawodawca przewidział w art. 6 ust. 11, w myśl którego, jeżeli nieruchomość lub obiekt budowlany stanowi współwłasność lub znajduje się w posiadaniu osób fizycznych oraz osób prawnych, jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej lub spółek nieposiadających osobowości prawnej, z wyjątkiem osób tworzących wspólnotę mieszkaniową, osoby fizyczne składają deklarację na podatek od nieruchomości oraz opłacają podatek na zasadach, obowiązujących osoby prawne. Te zaś – według art. 6 ust. 9 pkt 3) ww. ustawy – obowiązane są do wpłacania obliczonego w deklaracji podatku od nieruchomości – bez wezwania – na rachunek właściwej gminy, w ratach proporcjonalnych do czasu trwania obowiązku podatkowego, w terminie do dnia 15. każdego miesiąca, a za styczeń do dnia 31 stycznia.

Jeśli zaś idzie o termin uiszczenia opłaty rocznej za oddanie nieruchomości gruntowej w użytkowanie wieczyste, to określa go przepis art. 71 ust. 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku O gospodarce nieruchomościami (Dz.U. Nr 115, poz. 741 z późn. zm.), który stanowi, że opłatę tę – co do zasady – wnosi się z góry za dany rok w terminie do dnia 31 marca każdego roku.

W świetle powyższych uwag przyjąć więc należało, że właściwie dbająca o swoje własne sprawy spółka (...) mogła i wręcz powinna była domagać się od Z. A. zwrotu sum, stanowiących nieopłacone przez niego należności publicznoprawne oraz opłaty za użytkowanie wieczyste wspomnianej na wstępie nieruchomości za lata 2010-2013, najdalej w terminie 14 dni od dnia zapadalności poszczególnych rat z powyższych tytułów (taki bowiem termin Sąd Apelacyjny uznał za odpowiedni w okolicznościach niniejszej sprawy). Oznacza to zatem, że zgłoszone w sprawie roszczenia stały się wymagalne i bieg terminu ich przedawnienia rozpoczął się w odniesieniu do rat podatku od nieruchomości najpóźniej odpowiednio w dniach: 30.03, 30.05, 30.09. i 30.11. roku 2010, 2011, 2012 i 2013, zaś w odniesieniu do opłaty za użytkowanie wieczyste – 15.04.2010, 2011, 2012 i 2013 r. W konsekwencji, przy uwzględnieniu trzyletniego terminu przedawnienia z art. 118 k.c., uznać należało, że w dacie złożenia pozwu (co nastąpiło w dniu 6 czerwca 2017 roku – por. prezentatę z datą wpływu, k. 2), roszczenia te były już przedawnione.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, błędnie wywiódł przy tym Sąd I instancji, że w sprawie doszło do przerwania biegu przedawnienia w rozumieniu art. 123 § 1 pkt 1 k.p.c. m.in. z uwagi na nadanie, w dacie 14 listopada 2013 roku, klauzuli

wykonalności wyrokowi zaocznemu z dnia 21 maja 2010 roku, wydanemu przez Sąd Okręgowy w Białymstoku, w sprawie o sygnaturze akt: VII GC 27/10.

Przypomnienia w tym miejscu wymaga, że w myśl przywołanego przepisu bieg przedawnienia przerywa każda czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwzięta bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. Przerwanie biegu przedawnienia przez czynność uprawnionego realizować zatem musi zasady celowości, bezpośredniości, legalizmu oraz formalizmu (T. P., Przedawnienie w polskim, s. 180). Przy czym – i co wyraźnie podkreśla się w piśmiennictwie – zasada celowości oznacza, że jedynie czynność, której celem jest dochodzenie, ustalenie, zaspokojenie lub zabezpieczenie danego roszczenia może skutkować przerwaniem biegu przedawnienia. Czynności ta musi więc realizować ten w cel w sposób bezpośredni. Jednocześnie zwraca się uwagę, że nie każda czynność podjęta bezpośrednio w celu dochodzenia, ustalenia, zaspokojenia lub też zabezpieczenia roszczenia wywoła skutek w postaci przerwania biegu przedawnienia. Zgodnie z zasadą legalizmu czynność taka podjęta winna bowiem zostać przed właściwym organem, który może doprowadzić do przymusowej realizacji roszczenia (sądem państwowym, sądem arbitrażowym, komornikiem). Konsekwencją zasady legalizmu jest natomiast formalizm czynności, przez który rozumieć należy konieczność podejmowania czynności we właściwym trybie (por. Komentarz do art. 123 k.c. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz pod red. K. Osajdy, 2021, dostęp Legalis).

Czynność procesowa przerwie zatem bieg przedawnienia, tylko wówczas gdy można uznać ją za „przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia, ustalenia, zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia”. Przy czym, jak kilkakrotnie wyjaśniał to Sąd Najwyższy, w świetle przesłanek art. 123 § 1 pkt 1 k.c. bez znaczenia pozostaje to, czy dana czynność procesowa podjęta „bezpośrednio w celu” realizacji roszczenia wywołuje procesowy skutek taki jak wytoczenie powództwa, czy tylko zarzutu procesowego. Nie ma także znaczenia, czy sąd orzeknie w wyroku o zgłoszonym roszczeniu, gdyż konieczne jest jedynie to, by podjęcie przez wierzyciela określonej czynności procesowej obiektywnie mogło doprowadzić do skutku określonego w art. 123 § 1 pkt 1 k.c. i by m.in. w tym celu czynność ta została przez wierzyciela podjęta. Istotne jest zatem tylko zgłoszenie roszczenia w określonym celu przed właściwym organem, w prawem przewidzianej formie, a także obiektywna skuteczność tej czynności, tj. jej zdolność do wywołania skutku w postaci realizacji roszczenia (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 4 października 2006 r., II CSK 202/06, Lex nr 196513; z dnia 25 października 2012 r., I CSK 155/12, Lex nr 1293668). W konsekwencji, przy ocenie czy dana czynność przerywa bieg terminu przedawnienia badać należy czy spełnia ona przywołane wyżej kryteria, a więc warunek bezpośredniego podjęcia jej w celu dochodzenia, ustalenia, zaspokojenia lub też zabezpieczenia roszczenia i czy wierzyciel (lub osoba go reprezentująca) wystąpił do właściwego podmiotu.

Tymczasem w sprawie niniejszej, nie sposób uznać, że wystąpienie przez powodową spółkę do Sądu Okręgowego w Białymstoku o wydanie jej wskazanej wyżej klauzuli wykonalności takie wymogi wypełnia. Jak bowiem bezsprzecznie wynika z ujawnionych w sprawie danych, czynność ta (podobnie zresztą, jak i czynności zdziałane w postępowaniu komorniczym, prowadzonym pod sygn. BW Km 251/13) stanowiła czynność **własną** powoda (podejmowaną w celu windykacji jego należności), nie zaś czynność dokonaną na rzecz (...) sp. z o.o. w trybie art. 887 k.p.c. w zw. z art. 902 k.p.c., jak miało to miejsce w niniejszej sprawie.

Analogicznie rzecz się ma w odniesieniu do postępowania zainicjowanego przez powodową spółkę przeciwko Z. A., w sprawie prowadzonej przed Sądem Okręgowym w Białymstoku pod sygn. akt: VII GC 164/14 i następnie – na skutek złożenia apelacji przez pozwanego – przed tut. Sądem Apelacyjnym za sygn. akt: I A Ca 786/15. I choć istotnie, postępowanie to – w domyśle – miało zmierzać do bezpośredniego zaspokojenia (...) sp. z o.o., w imieniu którego działała (...) sp. z o.o. w likwidacji, z pola widzenia nie można tracić wniosków, jakie wynikają z treści pisemnych motywów uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2017 r. (sygn. akt: IV CSK 232/16), mocą którego uchylono i umorzono oba wskazane wyżej postępowania z powołaniem się na art. 355 § 1 k.p.c. i art. 321 § 1 k.p.c. Motywując takie rozstrzygnięcie Sąd Najwyższy wskazał, że zgłoszone w tamtej sprawie przez powodową spółkę żądanie zasądzenia kwoty 645.326,85 zł wraz z ustawowymi odsetkami dochodzone było na rzecz tej spółki, a nie na rzecz dłużnika egzekwowanego, określonego w pozwie mianem „współuczestnika

postępowania dłużnika pierwotnego”, który nie przystąpił do procesu w charakterze interwenienta ubocznego, ani nie podejmował w nim jakichkolwiek czynności. O powyższym, zdaniem Sądu Najwyższego, przekonywała przede wszystkim jednoznaczna w swej wymowie treść żądania pozwu, którą spółka (...) – reprezentowana przez fachowego pełnomocnika procesowego – konsekwentnie podtrzymywała zarówno w toku postępowanie pierwszoinstancyjnego, jak i postępowania odwoławczego.

W tej sytuacji odmiennie niż wywiódł to Sąd Okręgowy, przyjąć więc należało, że żadna z przedsiębranych przez powodową spółkę, sygnalizowanych powyżej czynności, nie doprowadziła do przerwania biegu terminu przedawnienia ujętego w pozwie roszczenia, który upłynął stronie powodowej jeszcze przez złożeniem tego pozwu.

Wobec tego, że uwzględnienie podniesionego przez stronę skarżącą zarzutu przedawnienia stanowiło samodzielną podstawę do oddalenia powództwa (...) sp. z o.o. w likwidacji, zbytecznym było roztrząsanie pozostałych, wyartykułowanych w apelacji pozwanego zarzutów.

Z powyższych więc względów, w oparciu o art. 386 § 1 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie 1a) sentencji.

Konsekwencją takiego rozstrzygnięcia była także zmiana orzeczenia w zakresie kosztów poniesionych przez strony w trakcie postępowania prowadzonego przed Sądem I instancji. Uwzględniając więc, że pozwany ostatecznie wygrał to postępowanie w całości, w oparciu o art. 98 k.p.c. i przy uwzględnieniu § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 265), Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w punkcie II i zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 10.817 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za pierwszą instancję.

O kosztach procesu za postępowanie odwoławcze rozstrzygnął na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 7 i § 10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 265).

Na zasadzie art. 113 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku O kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2257), Sąd Apelacyjny odstąpił jednak od obciążania powoda kosztami sądowymi. Podejmując takie rozstrzygnięcie Sąd Odwoławczy miał na uwadze całokształt okoliczności niniejszej sprawy, wespół z nienajlepszą sytuacją finansową powodowej spółki.

(...)